

16^ο Εθνικό Συνέδριο «Ενέργεια & Ανάπτυξη 2011»

Σύνοψη

Τον περασμένο Νοέμβριο (Τρίτη, 22 και Τετάρτη, 23 Νοεμβρίου 2011) πραγματοποιήθηκε για 16η φορά το καθιερωμένο ετήσιο Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2011» του Ινστιτούτου Ενέργειας ΝΑ Ευρώπης (IENE), με τίτλο «Προσαρμογή της Ενεργειακής Αγοράς στις Νέες Συνθήκες της Ελληνικής Οικονομίας». Το Εθνικό Συνέδριο Ενέργειας του IENE έχει αναδειχθεί σε θεσμό, καθώς διοργανώνεται ανελλιπώς από το 1996 μέχρι σήμερα, με τη συμμετοχή κορυφαίων εκπροσώπων της πολιτικής και οικονομικής ζωής του τόπου, Ελλήνων και ξένων εμπειρογνομόνων διεθνούς εμβέλειας και εξεχουσών προσωπικοτήτων από τον παγκόσμιο ενεργειακό χώρο που συνεισφέρουν στον ουσιαστικό διάλογο προάγοντας τον γόνιμο προβληματισμό σχετικά με όσα συμβαίνουν στο ζωτικό χώρο της ενέργειας.

Το Συνέδριο «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2011» ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία και πολυπληθή συμμετοχή 300 και πλέον συνέδρων, ενώ κατά τη διάρκεια της διήμερης διοργάνωσης 65 ομιλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό παρουσίασαν τη δυναμική και τις προοπτικές του ενεργειακού τομέα στο εσωτερικό και στη διεθνή σκηνή και σκιαγράφησαν τις δυνατότητες προσαρμογής του στις νέες συνθήκες της ελληνικής οικονομίας και υπό τη σκιά της κρίσιμης οικονομικής συγκυρίας που βιώνει η χώρα μας. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια της δεύτερης μέρας του Συνεδρίου παρουσιάστηκαν μια πληθώρα επιστημονικών εργασιών τα οποία επιλέχθηκαν από την Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου βάσει αυστηρών κριτηρίων στα πλαίσια της διαδικασίας “Call for Papers”.

Το 16ο Εθνικό Συνέδριο «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2011» ξεκίνησε τις εργασίες του, στις 22 Νοεμβρίου 2011, με την πολύ σημαντική ομιλία του Υφυπουργού ΠΕΚΑ **κ. Γιάννη Μανιάτη** ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασαν οι ομιλίες των κκ. **Νίκου Βασιλάκου**, Προέδρου της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας

(ΡΑΕ) ,του κ. **Ben Van Houtte** μέλους της Task Force Greece ενώ αίσθηση προκάλεσε η ομιλία του κ. **Τάσου Γιαννίτση**, υπουργός Εσωτερικών και πρώην πρόεδρος της ΕΛ.ΠΕ, ως επίσημος ομιλητής στο γεύμα που δόθηκε το μεσημέρι της πρώτης ημέρας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκάλεσαν και οι 6 συνεδρίες κατά την διάρκεια των δύο ημερών του Συνεδρίου οι οποίες επικεντρώθηκαν στα φλέγοντα θέματα της ενεργειακής επικαιρότητας, ενώ εστιάσθηκαν κυρίως στις έρευνες υδρογονανθράκων στον Ελλαδικό χώρο, στην χονδρεμπορική αγορά ενέργειας, στα δίκτυα και τις επενδύσεις στις ΑΠΕ, στο φυσικό αέριο, καθώς και στη χρηματοδότηση των ενεργειακών υποδομών. Στις συζητήσεις αυτές συμμετείχαν εξέχοντα στελέχη της ελληνικής ενεργειακής αγοράς και συντονίσθηκαν από κορυφαίους εκπροσώπους της κάθε θεματικής.

Επισκόπηση Εργασιών Συνεδρίου

1η Συνεδρία: «Η Νέα Οικονομική Πραγματικότητα και η Ενεργειακή Αγορά στην Ελλάδα»

Στην εναρκτήρια ομιλία του συνεδρίου κατά την 1^η Συνεδρία, ο υφυπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Γιάννης Μανιάτης ανακοίνωσε ότι στο πρώτο 15θήμερο του Δεκεμβρίου θα προκηρυχθεί δημόσιος διεθνής διαγωνισμός για την ανάθεση εκμετάλλευσης του κοιτάσματος χρυσού-χαλκού Βάθης Γερακαρίου Κιλκίς. Η αξία των δυναμικά εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων υπολογίζεται σε 7 δισ. ευρώ. Παράλληλα, θα γίνει έρευνα από το ΙΓΜΕ για το γειτονικό κοίτασμα της Ποντοκερασιάς, αξίας 4 δισ. ευρώ.

Ο κ. Μανιάτης ανέφερε ότι σύντομα θα δημοσιοποιηθούν οι λεπτομέρειες για την πώληση συγκεκριμένων μονάδων της ΔΕΗ, σε συνδυασμό με ανταλλαγή ισχύος (swaps), ενώ προχωρούν, όπως είπε, οι αποκρατικοποιήσεις της ΔΕΠΑ, του ΔΕΣΦΑ και της ΕΛ.ΠΕ. για να ακολουθήσει και η ΔΕΗ. Ακόμη, έκανε γνωστό ότι σύντομα θα ανακοινωθούν αποφάσεις για χρηματοδότηση των

ΑΠΕ, ενώ χαρακτήρισε mega-project τη διασύνδεση των νησιών, εκτιμώμενου προϋπολογισμού 8-12 δισ. ευρώ.

Τον κ. **Μανιάτη** καλωσόρισε στο συνέδριο ο πρόεδρος του IENE **Δρ Γιάννης Δεσύπρης**, ο οποίος υπογράμμισε ότι το πρωτόγνωρο σκηνικό που έχει διαμορφωθεί για την Ελλάδα, η νέα οικονομική πραγματικότητα, απαιτεί την εφαρμογή θεσμικών, σε ό,τι αφορά την πολιτεία, και ρυθμιστικών κανόνων, συμβατών με τα ισχύοντα στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. «Τόσο σήμερα, όσο και στην προοπτική της τρέχουσας δεκαετίας», υπογράμμισε ο κ. **Δεσύπρης**, «οι προκλήσεις για τον τομέα της ενέργειας της χώρας είναι μεγάλες. Οι στόχοι είναι φιλόδοξοι τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση προς το στόχο των target models και της ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Η ελπίδα για την ανάκαμψη είναι εντοπισμένη στον ευρύτερο χώρο της ενέργειας. Η Ελλάδα πρέπει να τρέξει ένα μαραθόνιο σε χρόνους που αντιστοιχούν σε αγώνες ταχύτητας».

Ό,τι δεν πράξαμε χρόνια τώρα, πρέπει να το κάνουμε μέσα σε πολύ σύντομο χρόνο, τόνισε από την πλευρά του ο γενικός διευθυντής του IENE **κ. Κωστής Σταμπολής**. «Απαιτείται τόλμη και αποφασιστικότητα. Η σύγκρουση με τις δυνάμεις του παρελθόντος θα είναι αναπόφευκτη».

Τις θέσεις της αξιωματικής αντιπολίτευσης για τον τομέα της ενέργειας ανέπτυξε ο βουλευτής της Ν. Δ. **κ. Σταύρος Καλαφάτης**. Όπως ανέφερε, η εσωτερική αγορά ενέργειας θα πρέπει να λειτουργεί με βάση τους κανόνες της Ε.Ε., με αρχές διαφάνειας και υγιούς ανταγωνισμού. Υπογράμμισε την ανάγκη εκσυγχρονισμού της χονδρεμπορικής αγοράς ενέργειας, η οποία, όπως είπε, δεινοπαθεί τα τελευταία χρόνια. Τάχθηκε υπέρ της σταδιακής απεξάρτησης από το λιγνίτη, χωρίς απώλεια θέσεων εργασίας, υποστήριξε την ανάπτυξη των ΑΠΕ σε συνδυασμό με την ύπαρξη αναγκαίων μονάδων βάσης και μίλησε για «φωτοβολταϊκή φρενίτιδα», η οποία είχε πολλά θύματα, με πρώτους τους αγρότες.

Στα ρυθμιστικά μέτρα που προτίθεται να σχεδιάσει και να λάβει μέσα στους επόμενους μήνες η ΡΑΕ αναφέρθηκε διεξοδικά ο πρόεδρος της Αρχής **κ.**

Νίκος Βασιλάκος. Στόχος των μέτρων αυτών θα είναι η εξομάλυνση των συνθηκών λειτουργίας της αγοράς, η άρση των υφιστάμενων στρεβλώσεων, η αύξηση της ρευστότητας στη χονδρεμπορική αγορά και η προετοιμασία προς τη μετάβαση του νέου, ενιαίου μοντέλου της αγοράς (target model).

Ειδικότερα, η ΡΑΕ στην περίοδο 2012-2013 θα γνωμοδοτήσει για τη συνολική αναθεώρηση των μηχανισμών ΑΔΙ και ανάκτησης του μεταβλητού κόστους, την κατάρτιση Κώδικα Διαχείρισης Υδροηλεκτρικών Σταθμών και Υδάτινων Πόρων, την υιοθέτηση μηχανισμού σύνδεσης των τιμών χονδρεμπορικής και λιανικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας για τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια της ΔΕΗ σε πελάτες μέσης και χαμηλής τάσης στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, ως τον Ιούνιο του 2013, την κατάρτιση του Κώδικα Διαχείρισης του Δικτύου Διανομής, με εξειδίκευση των υποχρεώσεων του Διαχειριστή του δικτύου, καθώς και για τη σύνδεση της μεθοδολογίας υπολογισμού των ρυθμιζόμενων χρεώσεων του Συστήματος Μεταφοράς και Δικτύου Διανομής με το επίπεδο ποιότητας λειτουργίας τους και με κίνητρα για τη βελτίωση και δημιουργία νέων υποδομών.

Επίσης, η ΡΑΕ, όπως τόνισε ο κ. Βασιλάκος, «ως το τέλος του 2011 θα έχει ολοκληρώσει το νέο Κώδικα Προμήθειας που θα εμπεριέχει μέτρα προστασίας των καταναλωτών και θα προτείνει δράσεις για την ενημέρωσή τους». Ακόμη ολοκληρώνει την κατάρτιση του νέου Κώδικα Διαχείρισης των μη συνδεδεμένων Νησιών, για τη δημιουργία απελευθερωμένης αγοράς στα νησιά, για την ισότιμη μεταχείριση νέων παραγωγών και προμηθευτών και την πρόσβαση τρίτων.

Για το φυσικό αέριο, ο **κ. Βασιλάκος** είπε ότι στόχος της ΡΑΕ είναι η κατάρτιση Κανονισμού Τιμολόγησης Βασικών Δραστηριοτήτων του ΕΣΦΑ. Η πρόταση του ΔΕΣΦΑ τελεί υπό δημόσια διαβούλευση, αλλά απέχει, όπως είπε ο **κ. Βασιλάκος** από τις θέσεις και προτάσεις της Ρυθμιστικής Αρχής σε ό,τι αφορά τις ποσοτικές υποθέσεις εργασίας που προσδιορίζουν το ύψος των

τιμολογίων. Βασικός στόχος της ΡΑΕ, κατά τον **κ. Βασιλάκο**, είναι η σημαντική μείωση, ως και 15%, του μέσου τιμολογίου του ΕΣΦΑ, γιατί, όπως είπε ο ίδιος, είναι από τα υψηλότερα, αν όχι το υψηλότερο στην Ευρώπη. Ο πρόεδρος της ΡΑΕ διατύπωσε την άποψη ότι η διατήρηση υψηλών ρυθμιζόμενων τιμολογίων, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, όπως ο ΕΦΚ, οδηγούν σε κατάρρευση την εγχώρια ηλεκτροπαραγωγή, τους βιομηχανικούς καταναλωτές αερίου, ενώ, τελικά, θα έχει δραστικά μειωμένα έσοδα και ο Διαχειριστής.

Για τις ΑΠΕ, ο πρόεδρος της ΡΑΕ δεν απέκλεισε την ανάκληση αδειών παραγωγής, ενώ ανακοίνωσε ότι για πρώτη φορά θα ξεκινήσει διαδικασία αξιολόγησης έργων αντλησιοταμίευσης, για τη μεγιστοποίηση της διείσδυσης των ΑΠΕ. Για το τέλος ΑΠΕ είπε ότι πρόθεση της ΡΑΕ είναι να γνωμοδοτήσει για χαμηλότερη, όσο το δυνατόν, αύξηση από αυτήν που πρότεινε ο ΔΕΣΜΗΕ.

Στο ρόλο της Task Force Greece αναφέρθηκε το μέλος της **κ. Ben Van Houtte**. Όπως είπε, η Task Force συστήθηκε από την Κομισιόν, στις αρχές του θέρους του 2011, προκειμένου να ανταποκριθεί στην έκκληση της ελληνικής πολιτείας, για την αντιμετώπιση των δυσκολιών της παρούσας οικονομικής συγκυρίας. Σε αυτή τη φάση οριστικοποιείται σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές λίστα δράσεων κατά προτεραιότητα, που θα αφορούν στην τεχνική βοήθεια για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση από κοινοτικά κονδύλια επενδυτικών έργων ο **κ. Van Houtte** ανέφερε ότι «ορισμένα δεν τρέχουν όπως θα θέλαμε». Για το λόγο αυτό οριστικοποιείται λίστα με πάνω από 100 projects, τα οποία ο ίδιος αποκάλεσε «ναυαρχίδες», συνολικού προϋπολογισμού 10 δισ. ευρώ, προκειμένου να διευκολυνθεί η επιτάχυνση τους.

Σε αυτή τη φάση το έργο της Task Force εστιάζεται στην παροχή βοήθειας για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης. Σε ό,τι αφορά τον τομέα της ενέργειας, ο **κ. Houtte** επισήμανε ότι θα πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για την απελευθέρωση της ενεργειακής αγοράς και για τη διαμόρφωση μιας βάσης που

θα διασφαλίζει τη λειτουργία ενός δυναμικού και ανταγωνιστικού τομέα της οικονομίας. Τρεις θα πρέπει να είναι οι προτεραιότητες, κατά τον ομιλητή. Ο εκσυγχρονισμός των δικτύων ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, η άρση των εμποδίων για την υλοποίηση επενδύσεων και η διασφάλιση χρηματοδοτήσεων για τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις.

Ο πρόεδρος του ΕΣΗΑΠΕ **κ. Γιώργος Περιστέρης** εστίασε στο τι μπορεί να γίνει από εδώ και πέρα για τις ΑΠΕ. Ειδικότερα, ζήτησε να σταματήσει άμεσα η στρέβλωση για το τέλος ΑΠΕ, το οποίο, όπως είπε, μόνον υπέρ των ΑΠΕ δεν είναι. Επίσης, επισήμανε την ανάγκη να ενισχυθεί η ρευστότητα του ΔΕΣΜΗΕ. Για τα δίκτυα, εξέφρασε την άποψη ότι ο ΑΔΜΗΕ δεν διαθέτει τα κεφάλαια που απαιτούνται για να γίνουν τα απαραίτητα έργα υποδομής, γι αυτό πρότεινε τη συμμετοχή και ιδιωτών, με συγκεκριμένα ανταλλάγματα. Πρότεινε ακόμη, να διευκολυνθούν οι επενδύσεις ΑΠΕ, με τη χρησιμοποίηση, ως εγγυήσεων, κονδύλια του ΕΣΠΑ, καθώς και να αρθούν τα εμπόδια για την υλοποίηση επενδύσεων στα υδροηλεκτρικά.

Ο γενικός διευθυντής του ΕΣΑΗ **κ. Μανώλης Κακαράς** υπερθεμάτισε της ανάγκης να βρεθεί άμεση ρευστότητα για το ΔΕΣΜΗΕ. Ο ίδιος επισήμανε ότι οδηγούμαστε σε μια ολοκληρωμένη αγορά ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη κι αυτό το οποίο θα πρέπει να προσέξουμε είναι το κέντρο βάρους αυτής της αγοράς, για να μην βρεθεί η Ελλάδα στο περιθώριο.

Τις δυνατότητες χρηματοδότησης ενεργειακών επενδύσεων συζήτησαν οι συμμετέχοντες στη συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης της 1^{ης} Συνεδρίας. Ο πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του ΙΕΝΕ, καθηγητής **Παντελής Κάπρος**, επισήμανε ότι οι ΑΠΕ χρειάζονται επενδύσεις σε δίκτυα.

Χρειάζονται, όπως είπε, δισεκατομμύρια για διασυνδέσεις, δίκτυο, smart grids. Ο ίδιος διατύπωσε το ερώτημα, μήπως η Ελλάδα κινδυνεύει να μην προλάβει.

Από την Energean Oil & Gas ο **κ. Κώστας Νικολάου** μίλησε για την έρευνα και παραγωγή υδρογονανθράκων και ανέφερε ότι μετά από μήνες εξαγγελιών

δεν έχει έρθει ακόμη το effective day, για να ξεκινήσουν οι σεισμικές έρευνες σε Ιόνιο και Πατραϊκό Κόλπο. Ο ίδιος χαρακτήρισε προβληματικό το επενδυτικό περιβάλλον και εξέφρασε την άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχει ένας αξιόπιστος συνομιλητής στο κράτος. Ο **κ. Νικολάου** χαρακτήρισε απαράδεκτη την ένταξη της υπόγειας αποθήκης στη Νότια Καβάλα στο πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων. «Είμαστε η χώρα που κατήργησε τις εταιρίες πετρελαίου και κάνουμε έρευνες στα τηλεοπτικά κανάλια», υποστήριξε.

Ο γενικός διευθυντής της Ήρων **κ. Δημήτρης Γεωργαντώνης** περιέγραψε το δυσμενές κλίμα για τη χρηματοδότηση επενδύσεων από τράπεζες. Οι ξένοι δεν χρηματοδοτούν, είπε, όταν βλέπουν εγγυητικές επιστολές από ελληνικές τράπεζες.

Ο **κ. Α. Ντόλκας** από την Κάντορ επισήμανε ότι ποτέ δεν υπήρξε τόσο μεγάλη ένδεια επενδυτικών κεφαλαίων, ενώ ο **κ. Μ. Ζωζωνάκης**, από την Εμπορική Τράπεζα ανέφερε ότι από το 2009 ως σήμερα υπάρχει μείωση καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες κατά 70 δισ. ευρώ. Ο ίδιος υποστήριξε ότι ο στόχος για το 20% ΑΠΕ ως το 2020 προϋποθέτει κεφάλαια 25 δισ. ευρώ.

Επίσημος ομιλητής στο γεύμα που δόθηκε το μεσημέρι της πρώτης ημέρας ήταν ο υπουργός Εσωτερικών και πρώην πρόεδρος της ΕΛ.ΠΕ. **κ. Τάσος Γιαννίτσης**. Σήμερα, υπογράμμισε, διαφαίνεται μια απολύτως τελευταία ελπίδα, για την αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης, που προκύπτει από τη σιωπηρή στήριξη της κοινωνίας στην κυβέρνηση Παπαδήμου. Ο **κ. Γιαννίτσης** εξέφρασε την πεποίθηση ότι μπορεί η χώρα να περάσει σε ανοδική τροχιά, αλλά με δυσκολίες, με αναζήτηση νέων επιλογών, με υπομονή και σκληρή δουλειά.

Ο **κ. Γιαννίτσης** τόνισε ότι «φερθήκαμε ακόμη πιο άπληστα από ό,τι οι άπληστες αγορές που καταγγέλλουμε με πάθος». Δεν θυμάμαι, είπε, ούτε μία χρονιά που στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό πολιτικές δυνάμεις, κοινωνικές οργανώσεις και πολλοί άλλοι, να μην καταγγέλλουν την εκάστοτε

κυβέρνηση, γιατί δεν κάνει περισσότερες δαπάνες για το κράτος, δηλαδή, γιατί δεν χρεωνόταν κι άλλο, γιατί δεν οδηγούσε πιο γρήγορα στο σημείο που φθάσαμε».

2η Συνεδρία: «Φυσικό Αέριο και Επενδύσεις στην Ελλάδα»

Η δεύτερη Συνεδρία που ακολούθησε το επίσημο γεύμα ήταν αφιερωμένη στο Φυσικό Αέριο και τις επενδύσεις που είναι αναγκαίες. Τον λόγο πήρε πρώτος ο κ. **Μ. Θωμαδάκης** της ΡΑΕ, ο οποίος ανέφερε ότι η αγορά βρίσκεται σήμερα σε νηπιακό στάδιο, αλλά οδεύει βήμα-βήμα προς την ενηλικίωση της. Ο ίδιος ανέλυσε τις σημαντικότερες ρυθμιστικές εξελίξεις των τελευταίων δύο ετών, οι οποίες έδωσαν το έναυσμα για το άνοιγμα της αγοράς και για τη συμμετοχή νέων παικτών στο φυσικό αέριο. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι το 2009 υπήρχε μόλις ένας παίκτης στο σύστημα, ενώ το 2010 υπήρχαν τρεις και φέτος υπάρχουν έξι. Τόνισε επίσης ότι η ΔΕΠΑ αντιδρά πολύ σωστά και ορθολογικά στο άνοιγμα της αγοράς, επιλέγοντας να στοχεύσει στις αγορές των Βαλκανίων και εξέφρασε την επιθυμία να συμβεί το ίδιο και στην αγορά ηλεκτρισμού στο εξής. Παράλληλα, υπογράμμισε ότι η χώρα μας εισάγει αέριο σε τιμή πολύ χαμηλότερη από ότι τα βαλκανικά κράτη, πράγμα που θα πρέπει να εκμεταλλευτεί στο μέλλον.

Ιδιαίτερα επικριτικός εμφανίστηκε ο κ. **Μαθιός Ρήγας**, όσον αφορά το έργο της αποθήκευσης φυσικού αερίου στο κοίτασμα της Νότιας Καβάλας. Μιλώντας από το βήμα του συνεδρίου του IENE, ο διευθύνοντας της Energean κατηγορήσε την κυβέρνηση και ιδιωτικά συμφέροντα για την τεράστια καθυστέρηση και για την απειλή του να χάσει η εταιρεία το έργο.

Ο κ. Ρήγας ξεκίνησε την ομιλία του αναλύοντας την σημερινή κατάσταση και υπογραμμίζοντας τους λόγους εκείνους για τους οποίους είναι απαραίτητη μια τέτοια επένδυση στη χώρα μας. Τόνισε ότι το 2009, η Kavala Oil αντιμετώπισε διακοπή παροχής αερίου κατά τη διάρκεια της ουκρανικής κρίσης, παρά τις διαβεβαιώσεις της τότε κυβέρνησης. Συμβάντα όπως αυτά αποδεικνύουν την

ανάγκη ύπαρξης μιας αποθήκης, όπως συμβαίνει και σε όλες τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, σύμφωνα με τον ίδιο.

Ιδιαίτερα επιτυχημένη κρίνεται η απελευθέρωση της εγχώριας αγοράς φυσικού αερίου, όπως προκύπτει από τις τοποθετήσεις των αρμόδιων φορέων στο συνέδριο. Κορυφαία στελέχη του κλάδου, αλλά και εκπρόσωποι της Πολιτείας αναφέρθηκαν εκτενώς στις εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα σήμερα και αφορούν τόσο την ίδια την ελληνική αγορά, όσο και τη διεθνή της διάσταση.

Ο **κ. Ε. Κοσμάς**, μέλος του Δ.Σ. της ΔΕΠΑ, ανέφερε ως στόχο της εταιρείας την επέκταση του δικτύου σε όλη τη χώρα και τόνισε ότι υπάρχει μια στερεή οικονομική βάση για νέες επενδύσεις και περαιτέρω ανάπτυξη. Προανήγγειλε την ανακοίνωση του διαγωνισμού για τις νέες ΕΠΑ και έκανε ειδική αναφορά στην πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την αεριοκίνηση, που κερδίζει διαρκώς έδαφος τα τελευταία χρόνια.

Ο **κ. Γ. Παπαρσένος**, διευθύνων σύμβουλος του ΔΕΣΦΑ, υποστήριξε ότι στη δεκαετία που διανύουμε, δύο παράγοντες θα συντηρήσουν και θα ενισχύσουν τη ζήτηση αερίου στη χώρα μας: Από τη μια οι νέες μονάδες φυσικού αερίου που θα υλοποιηθούν, καθώς και οι νέες ΕΠΑ. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, το 2015 η κατανάλωση θα φτάσει στα 5-5,5 δις κ.μ. ετησίως, ενώ το 2020 στα 6-7 δις κ.μ., πράγμα που φανερώνει τη μεγέθυνση και εξέλιξη της αγοράς σε βάθος χρόνου. Σκοπός του ΔΕΣΦΑ, σύμφωνα με τον **κ. Παπαρσένο** είναι πάντοτε η ισότιμη πρόσβαση όλων στο εθνικό σύστημα φυσικού αερίου.

Από την πλευρά του, ο **κ. Π. Κανελλόπουλος**, διευθύνων της M&M Gas , παρουσίασε αναλυτικά τη δράση της εταιρείας και προχώρησε σε ενδελεχή ανάλυση της διεθνούς αγοράς φυσικού αερίου. Τόνισε επίσης ότι δρομολογείται συμφωνία με την Bulgarian Energy Holdings για την αγορά ποσοτήτων αερίου 1 δις κ.μ.

Τέλος, ο **κ. Χ. Μπαλάσκας**, Γενικός Διευθυντής της ΕΠΑ Αττικής, παρουσίασε τα νεότερα στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία η εταιρεία διαθέτει

πλέον 240.000 πελάτες στα νοικοκυριά, 5.500 επιχειρήσεις, καθώς και 400 μεγάλους καταναλωτές αερίου. Επίσης, το δίκτυο έχει φτάσει τα 3.000 χλμ. στην Αττική. Ο **κ. Μπαλάσκας** υπογράμμισε ότι από την 1η Οκτωβρίου έχει τεθεί σε εφαρμογή μια κοστοστρεφής τιμολογιακή πολιτική, η οποία θα έχει οφέλη για τους καταναλωτές.

3η Συνεδρία: «Ηλεκτρική Ενέργεια και Επενδύσεις στην Ελλάδα»

Ο σημαντικός ρόλος των ηλεκτρικών δικτύων για την ανάπτυξη των ΑΠΕ ήταν το βασικό θέμα του πρώτου μέρους της 3ης συνεδρίας του «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2011». Κοινός τόπος όλων των φορέων του κλάδου ήταν ότι χρειάζονται επενδύσεις και λεπτομερής σχεδιασμός, ώστε να διεισδύσουν μαζικά στο εθνικό σύστημα οι ΑΠΕ. Από την πλευρά του, ο πρόεδρος του ΔΕΣΜΗΕ, **κ. Παπαδόπουλος**, διαβεβαίωσε ότι με βάση τη ΜΑΣΜ για την περίοδο 2012-2022, έχουν ληφθεί οι απαραίτητες προβλέψεις για τον εθνικό στόχο του 2020, αλλά διατύπωσε επιφυλάξεις για την προσθήκη περισσότερων φωτοβολταϊκών.

Τη συζήτηση συντόνισε ο **κ. Χατζηβασιλειάδης**, Γενικός Γραμματέας του ΙΕΝΕ. Συμμετείχαν οι **κ.κ. Μ. Παπαδόπουλος**, πρόεδρος του ΔΕΣΜΗΕ, **Δ. Ραχιώτης**, αντιπρόεδρος της ΡΑΕ, **Β. Σπηλιωτόπουλος**, μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής της ΕΛΕΤΑΕΝ, **Α. Ζαχαρίου**, πρόεδρος του ΣΕΦ, **Α. Γερασίμου**, πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Βιομάζας, **Γ. Τσιπουρίδης**, διευθύνων σύμβουλος της ΔΕΗ Ανανεώσιμες, **Η. Κακιάπουλος**, Γενικός Γραμματέας του ΕΣΜΥΕ και **Κ. Θεοφύλακτος**, πρόεδρος του ΕΣΣΗΘ και Μέλος της Δ.Ε. του ΙΕΝΕ.

Ξεχωριστή αναφορά έκαναν οι παραπάνω ομιλητές στις δυνατότητες του προγράμματος «Ήλιος», το οποίο προωθεί η κυβέρνηση. Ο **κ. Χατζηβασιλειάδης** υποστήριξε ότι το εν λόγω σχέδιο είναι μια «ουτοπία» και μαζί του συμφώνησε και ο **κ. Σπηλιωτόπουλος**. Ο τελευταίος δήλωσε χαρακτηριστικά ότι ο υπουργός ΠΕΚΑ επιχειρεί να προωθήσει τις επενδύσεις

στο «Ήλιος» κατά προτεραιότητα έναντι των υπολοίπων επενδύσεων στις ΑΠΕ, πράγμα που χαρακτήρισε ως «πραξικοπηματικό», αφού αδικούνται οι επενδυτές που έχουν προτεραιότητα. Σε κάθε περίπτωση, εκφράστηκε προβληματισμός για τη βιωσιμότητα του σχεδίου, αφού υπάρχουν σημαντικά νομικά, τεχνικά και οικονομικά ζητήματα που δεν θα λυθούν εύκολα.

Στο δεύτερο μέρος της 3^{ης} συνεδρίας πραγματοποιήθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας στην οποία συμμετείχαν οι κ.κ. **Ηλίας Καρυδογιάννης**, Αντιπρόεδρος της EGL Hellas, ο **καθηγητής Μανώλης Κακαράς**, Γεν. Δ/ντης ΕΣΑΗ, ο **κ. Κων/νος Κουκλέλης**, Πρόεδρος ΕΒΙΚΕΝ, ο **κ. Ανδρέας Τζούρος**, Δ/νων Σύμβουλος, Elpedison Ενεργειακή Α.Ε. και ο **κ. Ντίνος Μπενρουμπή**, Γενικός Δ/ντης, Protergia Α.Ε.

4η Συνεδρία: «Η Περιφερειακή Διάσταση της Ενεργειακής Αγοράς»

Την περιφερειακή διάσταση της ενεργειακής αγοράς περιέγραψαν οι ομιλητές της 4ης συνεδρίας, με την οποία ξεκίνησε η δεύτερη και τελευταία ημέρα του Εθνικού Συνεδρίου Ενέργειας «Ενέργεια και Ανάπτυξη 2011», 23 Νοεμβρίου 2011. Ο διευθυντής Διεθνών Δραστηριοτήτων της ΔΕΠΑ **κ. Κωνσταντίνος Καραγιαννάκος** έδωσε το στίγμα των μελλοντικών σχεδίων της Επιχείρησης, ανακοινώνοντας τη δημιουργία, μακροπρόθεσμα, μιας εμπορικής εταιρίας, η οποία σχεδιάζεται να εξυπηρετεί τις αγορές των Βαλκανίων, με τη συμμετοχή και άλλων κρατικών ομίλων. Στόχος της εταιρίας θα είναι η εκμετάλλευση της μεταφορικής δυνατότητας που θα εξαιρεθεί από την πρόσβαση τρίτων. Στην εταιρία, όπως είπε ο ίδιος, θα μπορούσαν να συμμετάσχουν επιχειρήσεις από τη Ρουμανία και τη Σερβία, ώστε να δημιουργηθεί ουσιαστικά ένας aggregator στην περιοχή. Ο **κ. Καραγιαννάκος** υπερθεμάτισε του αγωγού ITGI, υποστηρίζοντας ότι είναι η πιο αξιόπιστη λύση για το Νότιο Διάδρομο. Από τα τέσσερα τμήματα του αγωγού, το ελληνοτουρκικό είναι ήδη έτοιμο, το ελληνοϊταλικό αναμένεται να λειτουργήσει το 2017, ενώ το ελληνοβουλγαρικό από το 2013.

Ο εκπρόσωπος του TAP AG Greece **κ. Rikard Scoufias** εξέφρασε την άποψη ότι θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με ψυχραιμία η υλοποίηση των αγωγών ITGI και TAP, οι οποίοι για κάποιους ανταγωνίζονται εθνικά. Το θέμα, όμως, είναι πώς θα βάλουμε την Ελλάδα στο προσκήνιο, τόνισε ο ομιλητής.

Αναφερόμενος, ειδικότερα, στην απόφαση που αναμένεται από την κοινοπραξία του Σαχ Ντενίζ 2 για το ποιος αγωγός θα μεταφέρει τελικά αέριο από το Αζερμπαϊτζάν προς την Ευρώπη, υποστήριξε ότι θα πρέπει να υπάρχει βεβαιότητα για το μέλλον. Θετικό μήνυμα για την Ελλάδα, κατά την άποψη του, μπορεί να στείλει ο TAP.

Ο προϊστάμενος Διαχείρισης και Τιμολόγησης Συμβάσεων του ΔΕΣΦΑ **κ. Πιέρρος Χατζηγιάννης** αναφέρθηκε στη συμβολή της Ρεβυθούσας στην απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και στην ασφάλεια εφοδιασμού της αγοράς και διατύπωσε την εκτίμηση ότι η σχεδιαζόμενη 3η δεξαμενή θα διευκολύνει την εξυπηρέτηση μεγαλύτερων φορτίων, θα ενισχύσει την ασφάλεια του συστήματος και θα αυξήσει τις δυνατότητες αεριοποίησης.

Αισιόδοξος για την ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην θαλάσσια περιοχή νοτίως της Κρήτης, εμφανίστηκε ο **κ. Ηλίας Κονοφάγος**, αντιπρόεδρος της Flow Energy, μιλώντας σήμερα στο συνέδριο Ενέργεια και Ανάπτυξη 2011 του IENE. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του και τα στοιχεία που παρουσίασε, οι δυνατότητες είναι καλές για την ύπαρξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, αλλά σε κοιτάσματα μικρότερα από αυτά της Κύπρου, γεγονός που σημαίνει ότι θα χρειαστεί μια καλά οργανωμένη προσπάθεια για την εκμετάλλευσή τους.

Όσον αφορά τα πιθανά κοιτάσματα στην υπόλοιπη κυπριακή ΑΟΖ, ο **κ. Κονοφάγος** δήλωσε ότι υπάρχουν αρκετές «παγίδες», δηλαδή υποσχόμενοι γεωλογικοί σχηματισμοί, στα σύνορα της ΑΟΖ της Κύπρου με την ελληνική. Επίσης, η παρουσία λασπονηφαιστείων στο Οικόπεδο 7 και 8 της κυπριακής ΑΟΖ είναι έκδηλη της ύπαρξης υδρογονανθράκων στο υπέδαφος, καθώς τα

αέρια που εκλύουν είναι πυρολυτικά, δηλαδή παρήχθησαν από τη διάσπαση του πετρελαίου.

5η Συνεδρία: «Η Διεθνής Σκηνή»

Η διεθνής ενεργειακή σκηνή απασχόλησε το πάνελ της επόμενης συνεδρίας. Ο επικεφαλής αναλυτής στον IEA κ. **Dan Dorner** επισήμανε ότι το 2010 υπήρξε μια ενδιαφέρουσα χρονιά, δεδομένου ότι προστέθηκαν αρκετές νέες μεταβλητές, όπως, για παράδειγμα, το ατύχημα της Φουκουσίμα, που έγειρε ερωτηματικά για το μέλλον της πυρηνικής ενέργειας. Επίσης, η «Αραβική Άνοιξη» δημιούργησε ερωτηματικά για τις επενδύσεις πετρελαίου στην ευρύτερη περιοχή. Όλα εξελίσσονται προς μια ανησυχητική κατεύθυνση, κατά τον ομιλητή. Το 2010 καταγράφηκε έξαρση της χρήσης συμβατικών καυσίμων, με συνέπεια να εκτοξευθούν τα επίπεδα CO₂. Επιπλέον, η αναμενόμενη πληθυσμιακή αύξηση αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης, κυρίως, από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Μέχρι το 2020 ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου θα είναι η Κίνα, πράγμα που σημαίνει ότι το κέντρο βάρους από τις Βρυξέλλες θα μετατεθεί στην Κίνα. Η ζήτηση φυσικού αερίου θα μειώσει έως και κατά 80% σε ορισμένες περιπτώσεις τη ζήτηση για άνθρακα. Την ίδια στιγμή θα αυξάνονται συνεχώς και οι απαιτήσεις της Ευρώπης για φυσικό αέριο. Η χρήση των πυρηνικών θα γνωρίσει σχετική ύφεση. Σε αντικατάσταση της ενέργειας από τα πυρηνικά εργοστάσια αναμένεται να σημειωθεί αύξηση κατά 5% στη ζήτηση για άνθρακα και κατά 3% στη ζήτηση για φυσικό αέριο. Με τα δεδομένα αυτά φαίνεται ότι τα εναλλακτικά καύσιμα θα κερδίσουν έδαφος έναντι των ορυκτών καυσίμων και ήδη εκτιμάται ότι η χρήση ενέργειας από υδροηλεκτρικά θα αυξηθεί κατά 15% το 2030.

Ο αντιπρόεδρος και γενικός διευθυντής του IENE κ. **Κωστής Σταμπολής** αναφέρθηκε στις παραμέτρους που καθορίζουν τις τιμές του πετρελαίου και οι οποίες επηρεάζουν αποφασιστικά την οικονομική ανάπτυξη. Κατά τους

τελευταίους 18 μήνες, είπε, ο μέσος όρος της τιμής του πετρελαίου διαμορφώθηκε στο εύρος των 100 δολαρίων το βαρέλι, αναδεικνύοντας έτσι το 2011 ως έτος με τον υψηλότερο μέσο όρο τιμών. Ο ομιλητής προέβλεψε ότι στους επόμενους 12 μήνες οι τιμές του πετρελαίου θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα, καθώς δεν προβλέπεται ούτε μείωση, ούτε κατάρρευση της ζήτησης. Η τάση, είπε, είναι ανοδική και πολλά θα εξαρτηθούν από τη δυναμική της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης και από το πώς θα διαφοροποιηθεί η προμήθεια πετρελαίου εκτός ΟΠΕΚ.

Ο συντονιστής των Ερευνητικών Προγραμμάτων του IENE **κ. Θεόδωρος Τσακίρης** αναφέρθηκε στην πολιτική και οικονομική αστάθεια στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και η οποία επηρεάζει την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης, υπαγορεύοντας το σχεδιασμό νέων στρατηγικών και πολιτικών στον τομέα του εφοδιασμού.

Ο συντονιστής των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του IENE **κ. Νίκος Σοφιανός** επισήμανε ότι η εγκατεστημένη ισχύς των ΑΠΕ γνωρίζει επιταχυνόμενη αύξηση. Ήδη, ένας αριθμός αναπτυσσόμενων χωρών μπαίνει δυναμικά στο παιχνίδι των ΑΠΕ, πράγμα το οποίο γίνεται εμφανές από τις συνεχόμενες επενδύσεις, που υπολογίζονται σε πολλά δισεκατομμύρια κάθε χρόνο. Ειδικότερα, στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, παρά το γεγονός ότι η ανάπτυξη των συμβατικών καυσίμων θα συνεχίσει να έχει κυρίαρχο λόγο, η διεξόδυση των ΑΠΕ αναμένεται να είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

6η Συνεδρία: «ΑΠΕ και Ενεργειακή Αποδοτικότητα»

Στην εξοικονόμηση ενέργειας στον κτιριακό τομέα στην Ελλάδα αναφέρθηκε στην ομιλία του ο πρόεδρος του ΚΑΠΕ **κ. Μάνθος Σανταμούρης** στην εναρκτήρια ομιλία της 6^{ης} Συνεδρίας. Σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο δράσης και το σενάριο αναφοράς, αναμένεται για το 2030 αύξηση της κατανάλωσης των κτιρίων κατά 40% σε σχέση με το 2010, όπως επισήμανε ο ομιλητής.

Πρόσφατη μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος έδειξε ότι οι ανάγκες των κτιρίων για κλιματισμό μέχρι το 2100 μπορεί να αυξηθούν έως και 4 φορές. Η Ελλάδα, είπε ο **κ. Σανταμούρης**, παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ενεργειακή κατανάλωση σε ομογενοποιημένα κλιματικά χαρακτηριστικά από όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη. Συνεπώς, τόνισε, υπάρχει σημαντικό δυναμικό εξοικονόμησης για όλους τους τύπους κτιρίων. Πάντως οι απαιτούμενες επενδύσεις για την ενεργειακή και περιβαλλοντική αναβάθμιση των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων εκτιμούνται σε περίπου 150 δισ. ευρώ. Για να μηδενισθεί η ενεργειακή κατανάλωση σε κτίρια θα απαιτηθούν άλλα 70 δισ. ευρώ ως το 2050.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία της **κας Μαργαρίτας Καραβασίλη**, Ειδικής Γραμματέας Επιθεώρησης Περιβάλλοντος & Ενέργειας, ΥΠΕΚΑ, η οποία επικεντρώθηκε στην εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια και στα προγράμματα χρηματοδότησης για επενδύσεις στον συγκεκριμένο τομέα. Στη συνέχεια ακολούθησε ομιλία του **κου Γιώργου Καμάρα**, Διευθύνοντος Συμβούλου της εταιρείας Helesco A.E., με θέμα την ενεργειακή αποδοτικότητα, ενώ η 6^η Συνεδρία ολοκληρώθηκε με την ομιλία του **κ. Κων/νου Βασιλικού**, Αντιπροέδρου του Ελληνικού Συνδέσμου Μικρών Υδρ/κών Έργων (ΕΣΜΥΕ), με θέμα την ανάπτυξη εφαρμογών μικρών υδροηλεκτρικών σε Ελλάδα και Ευρώπη

Το συνέδριο ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση καινοτόμων ενεργειακών τεχνολογιών.

Συμπεράσματα

Στις δύο πλήρεις ημέρες του ετήσιου αυτού συνεδρίου του IENE αναλύθηκαν με λεπτομέρεια οι επιπτώσεις της νέας οικονομικής πραγματικότητας στην ενεργειακή αγορά της Ελλάδας. Οι επιπτώσεις αυτές εξετάστηκαν σε βάθος τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο ενώ υπήρξε άμεση διασύνδεση με τις Ευρωπαϊκές επιταγές, τους βραχυπρόθεσμους αλλά και μακροχρόνιους στόχους. Το πρωτόγνωρο σκηνικό που έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα τους τελευταίους 12 μήνες και οδηγεί την χώρα σε μια νέα οικονομική πραγματικότητα με κύριο χαρακτηριστικό την ύφεση από την υψηλή ανεργία, σε ότι αφορά την αγορά ενέργειας απαιτεί πρωτίστως την πλήρη εφαρμογή των θεσμικών και ρυθμιστικών κανόνων από πλευράς πολιτείας, συμβατών με τα ισχύοντα στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Από την πλευρά της αγοράς είναι φανερό ότι οι παρατηρούμενες δυσλειτουργίες, ιδίως στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, απαιτούν την αναθεώρηση του σημερινού μοντέλου λειτουργίας στην χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρισμού με ταυτόχρονη αναπροσαρμογή των τιμών αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (FIT'S) από τους παραγωγούς ΑΠΕ. Κάτι που κρίνεται αναγκαίο ώστε να εξασφαλισθεί η απαιτούμενη ρευστότητα και βιωσιμότητα του ΔΕΣΜΗΕ και της ίδιας της αγοράς.

Υπερ της ανάγκης ρυθμιστικών μέτρων εξορθολογισμού λειτουργίας της αγοράς τάχθηκε και η ΡΑΕ αφού στόχος των μέτρων αυτών είναι η εξομάλυνση των συνθηκών λειτουργίας της αγοράς, η άρση των υφιστάμενων στρεβλώσεων, η αύξηση της ρευστότητας στη χονδρεμπορική αγορά και η προετοιμασία προς τη μετάβαση στο νέο, ενιαίο μοντέλο της αγοράς (target model).

Άμεσα συνδεδεμένη με την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας είναι αυτή του Φυσικού Αερίου λόγω του ότι ένα σημαντικό μέρος της ηλεκτροπαραγωγής βασίζεται πλέον στο φυσικό αέριο. Μετά από μία νηπιακή φάση η αγορά Φ. Αερίου στην Ελλάδα έχει περάσει πλέον στο στάδιο της απελευθέρωσης με σημαντικότερες ρυθμιστικές εξελίξεις τα τελευταία δύο χρόνια και επιτυγχάνοντας συγχρόνως την συμμετοχή νέων ανεξάρτητων παικτών στην αγορά οι οποίοι δραστηριοποιούνται ολοένα και περισσότερα ιδιαίτερα στην αγορά LNG. Η ΔΕΠΑ εξακολουθεί να παίζει κυρίαρχο ρόλο στην αγορά πλὴν ὅμως στοχεύει στην αγορά των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου έχοντας προχωρήσει σε συγκεκριμένες συνεργασίες με εξαιρετικά θετικές προοπτικές. Η δε επέκταση του δικτύου Φ. Αερίου σε όλη την χώρα εξακολουθεί να αποτελεί ένα απόλυτα εφικτό στόχο καθώς υπάρχει μια στέρεη οικονομική βάση για νέες επενδύσεις και περαιτέρω ανάπτυξη.

Η Ελλάδα εξακολουθεί να ενδιαφέρει διεθνείς εταιρείες και κοινοπραξίες ως προς την δυνατότητα της να φιλοξενήσει αγωγούς που θα μεταφέρουν Φ. Αέριο από την περιοχή της Κασπίας προς την Ευρώπη.

Υπάρχουν τρεις διαφορετικές επιχειρηματικές προτάσεις (βλ. South Stream, ITGI και TAP) με επίκεντρο την Ελλάδα γεγονός που αναδεικνύει την ισχυρή γεωπολιτική της θέση. Αυτή δε η θέση μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω με την υλοποίηση των σχεδίων του ΥΠΕΚΑ για τις έρευνες για την ανακάλυψη και ανάπτυξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, πρωτίστως σε περιοχές που είναι ήδη γνωστές για το δυναμικό τους (π.χ. Δυτική Ελλάδα) αλλά και γενικότερα εντός της Ελληνικής ΑΟΖ. (πχ. Βόρειο Αιγαίο, Νοτίως της Κρήτης, Ιόνιο, Δυτική Ελλάδα)

Κοινή ήτο η διαπίστωση στις πολιτικές τοποθετήσεις του Συνεδρίου ότι άμεση προτεραιότητα, θα πρέπει να είναι, η αποκατάσταση των μακροοικονομικών ισορροπιών στην οικονομία, ως βασική προϋπόθεση για την ενίσχυση του παραγωγικού συστήματος της χώρας. Αυτό είναι και η κεντρική προϋπόθεση για να στηριχθούμε από την Ευρώπη και να παραμείνουμε στην Ευρωζώνη. Επίσης, θα πρέπει να διασφαλισθεί η ευρωπαϊκή ταυτότητα μας, γιατί συνδέεται με τα κεντρικά εθνικά συμφέροντα της χώρας. «Ή θα προκύψουν νέες μορφές συνεργασίας και διακυβέρνησης, ή θα παραμένει η κρίση με όλες τις αρνητικές συνέπειες», παρατηρεί μεταξύ άλλων ο καθηγητής κ. Τάσος Γιαννίτσης.

Μια ακόμη προτεραιότητα που υπογραμμίστηκε στο πλαίσιο των πολιτικών παρεμβάσεων του Ε & Α είναι η ανάγκη για αναστροφή της αποδυνάμωσης που διέρχεται η χώρα από τον επαναπροσδιορισμό της θέσης μας μέσα στην Ευρώπη, ώστε να διασφαλισθούν, τόσο η έξοδος από την κρίση, όσο και η προσδοκώμενη ανάπτυξη. Για την υλοποίηση της οποίας απαιτούνται, αύξηση της παραγωγικότητας και αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης, στόχοι οι οποίοι δεν εξαντλούνται μόνο στον ιδιωτικό τομέα, αλλά αφορούν πρωτίστως στη δημόσια διοίκηση.

Κοινή, τέλος ήτο η τοποθέτηση αρκετών ομιλητών ότι η «Κρίση στην Ελλάδα», ζητά μια απάντηση αναπτυξιακή. Όμως, όπως υπογράμμισε ο υπουργός κ. Γιαννίτσης, «η ανάπτυξη θα έρθει, αν υπάρξουν πολύ σοβαρές τομές σε ό,τι αφορά αντιλήψεις, συμπεριφορές και επιλογές που καλλιεργήσαμε στο παρελθόν».

Βασικό συμπέρασμα του Συνεδρίου «Ενέργεια & Ανάπτυξη 2011» είναι ότι παρά την τρέχουσα δύσκολη συγκυρία και την υφεσιακή κατάσταση της

Ελληνικής οικονομίας, εξακολουθεί να υπάρχει σοβαρό ενδιαφέρον για επενδύσεις και δραστηριοποίηση στην ενεργειακή αγορά από Ελληνικές και ξένες εταιρείες. Υπάρχουν δε τομείς όπως οι ΑΠΕ, η διύσδειση και εμπορεία πετρελαίου, το Φ.Αέριο και οι υδρογονάνθρακες που παρουσιάζουν μεγάλες αναπτυξιακές προοπτικές και άρα μπορούν να κινητοποιήσουν επενδύσεις πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ. Απαραίτητη προϋπόθεση η σωστή λειτουργία του θεσμικού πλαισίου και της ίδιας της αγοράς.